

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti **o maloleté deti R., L., nar. X. a S., nar. X.**, bývajúce u matky, zastúpené opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Zvolen, deti rodičov Mgr. L. R., bývajúcej vo Z. a Ing. P. K., bývajúceho vo Z., **o návrhu matky na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom**, vedenej na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 5 P 349/2014, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 13 CoP 22/2015, takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. D. K., Mgr. Š. B., JUDr. I. H. a JUDr. A. M. **nie sú vylúčení** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 13 CoP 22/2015.

Sudcovia Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. F. Z., JUDr. A. O. **sú vylúčení** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 13 CoP 22/2015.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Zvolen rozsudkom z 10. februára 2015 č.k. 5 P 349/2014-59 rozhodol o návrhu matky na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom tak, že maloleté deti R., L., nar. X. a S., nar. X. zveril do osobnej starostlivosti matke, otcovi uložil povinnosť prispievať na výživu maloletých detí 90 € mesačne na každé dieťa zvlášť, t.j. spolu 180 € mesačne, počnúc dňom 1. novembra 2014, vždy do 15. dňa v mesiaci k rukám matky. Nedoplatok na výživnom za obdobie november 2014 až január 2015 vo výške 120 €

na každé dieťa zvlášť, spolu 240 € povolil otcovi splácať v 20-eurových splátkach na každé dieťa zvlášť spolu s bežným výživným počnúc dňom právoplatnosti rozsudku pod následkom výhody splátok neuhradenia, čo i len jednej splátky. Rozhodol tiež o trovách konania.

Po rozhodnutí súdu prvého stupňa otec maloletých detí doručil elektronicky do podateľne Okresného súdu Zvolen 23. februára 2015 námietku zaujatosti sudcov „spadajúcich pod Krajský súd v Banskej Bystrici“, t.j. sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici a sudcov všetkých okresných súdov v banskobystrickom kraji z dôvodu, že od 1. januára 2013 je zamestnancom Krajského súdu v Banskej Bystrici na pozícii odborný radca - správca databáz. V súvislosti s novými zmenami, ktorú zavádza Ministerstvo spravodlivosti v justícii bol poverený školiť pre banskobystrický kraj vytváranie audio záznamov z pojednávania a ukladanie do ESS a školenie bolo určené pre všetkých zamestnancov súdov vrátane sudcov, pričom reakcie prítomných na nové zmeny boli rezervované až vyslovene negatívne. Keďže pri výkone svojej práce je v osobnom, telefonickom či mailovom kontakte sa všetkými pracovníkmi súdov banskobystrického kraja už viac ako dva roky, je predpoklad, že akékoľvek konanie, ktoré sa uskutoční na súdoch v banskobystrickom kraji, kde on bude účastníkom, nemusí byť objektívne a zároveň si ho všetci zamestnanci môžu spájať so zmenami, ktoré sa dejú v justícii, či už v pozitívom alebo negatívnom osobnom prijatí týchto zmien. Možnú zaujatosť sudcov si uvedomil na pojednávaní 10. februára 2015, kedy sudkyňa Okresného súdu Zvolen Mgr. E. J. počas pojednávania vyvíjala na neho psychický tlak zvýšeným hlasom, aby usmernila pojednávanie jej želaným smerom, obmedzovaním jeho vyjadrení vytvárala stresové prostredie, nedovolila mu vyjadrovať sa k podstatným veciam a až na záver, keď už bol diktafón vypnutý a v pojednávacej miestnosti zostali len uvedená sudkyňa a zapisovateľka O. M., sudkyňa mu poradila, aby si hľadal zamestnanie inde. Následne požiadala oficiálnou cestou o záznam z pojednávania, ktorý bol vyhotovený v rámci pokynov MS SR o produkčnom období zhotovovania záznamov od 9. februára 2015. Hoci sa záznam nachádzal na počítači zapisovateľky, sudkyňa Mgr. E. J. mu telefonicky oznámila, že na nahrávku nemá nárok, nakoľko pokyn z MS SR ukladá zo zákona nahrávky vyhotovovať až od 1. marca 2015. Vzhľadom na povahu jeho práce je zrejmé, že v rámci banskobystrického kraja pri akomkoľvek pojednávaní, v ktorom je účastníkom, je nedostatočne zabezpečená objektívnosť sudcu. Z uvedených dôvodov žiadal, aby súd jeho námietke zaujatosti voči sudcom v obvode Krajského súdu v Banskej Bystrici vyhovel, aby súd rozhodol, že

rozhodnutie sudkyne Mgr. E. J. z 10. februára 2015 je neúčinné a aby vec o úpravu rozsahu vyživovacej povinnosti vedenú na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 5 P 349/2014 prikázal inému súdu mimo obvodu banskobystrického kraja, a to po dobu 10 rokov po prípadnom skončení jeho zamestnaneckého pomeru na Krajskom súde v Banskej Bystrici.

Otec maloletých detí napadol rozsudok súdu prvého stupňa v časti o výživnom odvolaní. Vec bola predložená na rozhodnutie o odvolaní Krajskému súdu v Banskej Bystrici, kde je vedená pod sp. zn. 13 CoP 22/2015. Podľa rozvrhu práce Krajského súdu v Banskej Bystrici členmi senátu 13 Co sú JUDr. F. Z., JUDr. D. K. a JUDr. A. O.. Namietaní sudcovia tohto senátu JUDr. F. Z. a JUDr. A. O. uviedli, že sa cítia zaujatí, pretože sa s otcom maloletých detí poznajú z pracoviska, prakticky denne sa s ním stretávajú, zhovárajú sa s ním a otec sa zaujímal aj o názor sudcov k danej problematike maloletých detí. JUDr. D. K. uviedla, že nemá vzťah k účastníkom konania, ani sa vo vecí necíti byť zaujatá.

Podľa rozvrhu práce Krajského súdu v Banskej Bystrici na rok 2015, v prípade vylúčenia sudcov senátu 13 Co tohto súdu, zastupujúcim senátom je senát 16 Co. Sudcovia zastupujúceho senátu 16 Co, riadiacim predsedom ktorého je Mgr. Š. B. a členmi senátu JUDr. I. H. a JUDr. A. M., k vznesenej námietke zaujatosti uviedli, že k účastníkom konania nemajú žiaden vzťah ani k prejednávanej veci, aj keď otec maloletých detí je zamestnancom Krajského súdu v Banskej Bystrici, s otcom maloletých detí sú iba v kolegiálnom pracovnom vzťahu, ktorý nemá znaky bližšieho osobného (priateľského) vzťahu a necítia sa vo veci zaujatí.

Keďže konanie a rozhodovanie iných sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici než sudcov senátu 13 Co a ich prípadných zástupcov - sudcov senátu 16 Co v danej právnej veci neprichádza do úvahy, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol o námietke zaujatosti otca maloletej len vo vzťahu k týmto zákonným sudcom.

Podľa § 14 ods. 1 O.s.p. sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď: a/ k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania), b/ k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného (tak pozitívneho alebo negatívneho) vzťahu], c/ k zástupcom účastníkov konania (viď a/). Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu veci, k nezaujatému prístupu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to :

1. k veci, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci, alebo

2. k účastníkom konania, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, alebo

3. k zástupcom účastníkov konania, ktorý vzťah by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod bodom 2.

Rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Vzhľadom na to možno vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci len celkom výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu - napriek jeho vnútornému úsiliu - bránia rozhodnúť v súlade so zákonom objektívne, nezaujato a spravodlivo. Preto k vylúčeniu sudcov z prejednávania a rozhodovania veci môže dôjsť len vtedy, keď ich vzťah k veci, k účastníkom alebo ich k zástupcom dosiahne takú intenzitu, že nebudú schopní nezávisle a nestranne rozhodovať.

Sudcu možno vylúčiť buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Nadriadený súd skúma nestrannosť sudcu z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho a objektívneho hľadiska; subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa ale musí podriadiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Rozhodujúcim nie je to, ako sa nestrannosť sudcu iba niekomu (účastníkovi konania, ale aj samotnému sudcovi) subjektívne javí, ale to, či reálne existujú okolnosti, ktoré by mohli objektívne zakladať legitímne pochybnosti o nezaujatosti sudcu. Sama skutočnosť, že sudca sa iba subjektívne domnieva, že sú u neho dané okolnosti vylučujúce ho z prejednávania a rozhodovania veci, nezakladá preto ešte bez ďalšieho dôvod pre legitímne obavy z jeho nestranného a nezaujatého rozhodovania.

Obava z nedostatku nestrannosti sudcu sa musí totiž zakladať na objektívnych, dostatočne závažných (a preskúmateľných) skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno pritom chápať tak, že čokoľvek, čo vrhá aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľné skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

K vylúčeniu sudcu z prejednávania a rozhodovania veci môže dôjsť iba v prípade, keď je celkom zjavné, že vzťah sudcu k danej veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať nezávisle a nestranne.

Vzhľadom na to, že obsah spisu nedáva žiadny podklad pre spochybnenie pravdivosti vyjadrení členky senátu 13 Co JUDr. D. K. a menovaných sudcov zastupujúceho senátu 16 Co Mgr. Š. B., JUDr. I. H. a JUDr. A. M., najvyšší súd dospel k záveru, že v ich prípade nie sú dané okolnosti svedčiace o tom, že majú pomer k účastníkovi konania objektívne vzbudzujúci pochybnosti o ich nezaujatosti.

To, čo nadriadený súd uviedol vo vzťahu k sudcom krajského súdu uvedeným v prvom odseku výroku tohto rozhodnutia nemožno konštatovať v prípade sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici uvedených v druhom odseku výrokovej časti tohto uznesenia. So zreteľom na vyjadrenia menovaných o tom, že majú k otcovi maloletých detí nielen bežný pracovný ale aj bližší osobný vzťah objektívne vzbudzujúci pochybnosti o ich nezaujatosti, nadriadený súd rozhodol, že sudcovia Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. F. Z. a JUDr. A. O. sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí.

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 12. novembra 2015

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková